

נודה ההיכל

לע"נ הטהורה של מורנו ורבינו עט"ר הגה"צ מרן רבי משה יעקב ווייס בן הגה"ק רבי אברהם צבי זצ"ל גלב"ע ח"י בטבת תשע"ב

זמני כניסת ויציאת השבת			
הדה"נ מוצ"ש ר"ת			
8:43	8:10	7:09	ב"ב
8:46	8:08	6:54	ירושלים

יו"ל ע"י בית המדרש הגדול "היכל אברהם צבי" נודה אחיעזר
בנשיאות מורנו הגאון רבי יצחק ישעי' ווייס שליט"א גאב"ד נודה אחיעזר
רח"נ נחשוני 3 (מאחורי בירנבוים 7-9), נודה אחיעזר בני ברק
עש"ק פרשת ואתחנן י"ד במנחם אב תשפ"ה, גליון מס' 730

חידה לפרשת השבוע

צמוד תיבות בפרשה
שאותו שמע יוסף מהמצרים.

נושא הלכתי לפרשת השבוע

משיעוריו של הגאון רבי יצחק ישעי' ווייס שליט"א
גאב"ד נודה אחיעזר – בני ברק

הדברים נכתבו להגדיל תורה ולהאדירה, ולא להלכה למעשה

הפסק בקריאת שמע כשיצא כבר לפני התפילה

[דברים ו, ד] **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֶחָד.**

שאלה: מי שכבר יצא חובת קריאת שמע לפני תפילתו, וקוראה שנית בסדר תפילתו, האם מותר לו להפסיק באמצע אמירת פסוק שמע ישראל וברוך שם וגו'.

ראשון דקריאת שמע אינו פוסק מפני הכבוד, דמקבל עליו עול מלכות שמים. ע"כ. ובאשכול (אלבק, לח, א. ליקוטי קר"ש): ואית מרבואתא [דאמרי], אע"ג דבאמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, אינו פוסק ומשיב בפסוק ראשון דשמע, מפני שמקבל עליו מלכות שמים. - אם כי במהדורת נחל אשכול כתב רק 'אינו פוסק', פשוט שכוונתו לאסור אף להפסיק כדי להשיב מפני הכבוד. וכמו שכתב במהדרת אלבק 'אינו פוסק ומשיב', וכמו שכתב בספר הבתים. וה"ה שלא לשאול או להשיב מפני היראה כגון אביו או רבו, שקבלת עול מלכות שמים דבר גדול הוא כדין תפלה.

בפסוק ראשון לא יפסיק כמו בתפלה

ובכסף משנה (קריאת שמע ב, טז) הביא כעין זה בשם הרמ"ך: אבל באמצע פסוק ראשון לא יפסיק כמו בתפלה, וכן מפורש בירושלמי [ליתא לפנינו], עכ"ל. ובשו"ת יביע אומר (ו, או"ח ט, ב) כתב שזהו המקור של מצאתי כתוב שכתוב בב"י. אבל ב'מצאתי כתוב' נתן טעם שלא יפסיק, 'שאינ דבר גדול קבלת

אין להפסיק באמצע אמירת פסוק שמע ישראל וברוך שם

כתב הטור בהלכות קריאת שמע (או"ח סו): בין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד מפני כבודו, ומשיב שלום לכל אדם. ובאמצע, אפילו באמצע הפסוק, שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד. והבית יוסף פירש: ואפילו באמצע הפסוק, הוא ממה שאמרו בירושלמי (ברכות ב, א) עד כדון באמצע הפרשה אפילו באמצע הפסוק, רבי ירמיה מרמז, רבי יונה משתעי, רב הונא בשם רב יוסף ודברת במכאן שיש לך רשות לדבר. וכתבו הרא"ש (ברכות ב, ה). ומשמע לרבינו דרב הונא מיימי מודברת במ להתיר לדבר אפילו באמצע הפסוק. ואם כן הוי ליה ר' ירמיה יחיד לגבי רבי יונה ורב הונא, ולית הלכתא כוותיה. ומיהו מצאתי¹ כתוב דבאמצע פסוק שמע ישראל אין להפסיק כלל, שאין דבר גדול קבלת מלכות שמים ע"כ. ונראה לי שהוא הדין לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שגם הוא מכלל הייחוד. ומטעם זה אין להפסיק בין פסוק שמע ישראל לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. - ובשו"ע (סו, א): בין הפרקים, שואל בשלום וכו', חוץ מפסוק שמע ישראל ובשכמל"ו שלא יפסיק בהם כלל, אם לא מפני מי שירא שמא ירהגנו.

בפסוק ראשון שהוא קבלת מלכות שמים אין להפסיק

וכבר צויין שמקור ה'מצאתי כתוב' הוא בספר הבתים (לר' דוד כוכבי, בית תפילה, קר"ש, ג, ז, מט-נ במהדורת יונגרמן): יש מי שפסק שבכל מקום שאמרו מותר לשאול ולהשיב באמצע הפרק, מותר אפילו באמצע פסוק. כתב הרא"ג² [=הר' יצחק אבן גיאת] שבפסוק ראשון שבו קבלת מלכות שמים אין בו רשות לשאול ולא להשיב לשום אדם, ע"כ. ואע"פ שדבר של טעם הוא, יראה לי שמפני היראה פוסק אפילו באמצע פסוק ראשון. יש מי שאמר שבין ויאמר לאמת ויציב אינו פוסק אפי' מפני היראה. ודברי הר"מ (רמב"ם קריאת שמע ב, יז) [שמפסיק שם לשאול מפני היראה ולהשיב מפני הכבוד] נראין עיקר. וכן הוא בספר האשכול (נח"א, א, תפלת מנחה וערבית, כו בסופו): וכתב עוד [רב האי גאון?], אע"ג דבאמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, בפסוק

1. אלו דברי הבית יוסף. ובהערות לספר הבתים (הרשלו, הע' 179) הועתקו בשם הרא"ש.
2. כן הוא במהדורת יונגרמן. ובמהדורת בלוי והרשלו 'הרא"ג'.

מלכות שמים, ואינו נמצא ברמ"ך, והוא הטעם המובא בספר הבתים והאשכול, שבפסוק ראשון שבו קבלת מלכות שמים. לכן נראה שספר הבתים מקורו.³

הפסק בקריאת שמע של תפילין דרבינו תם

בשו"ת פנים מאירות (א, יט) דן במי שמניח תפילין של רבינו תם, וקורא עמם קריאת שמע בלא ברכותיה, אם רשאי להפסיק באמצע הפרק רק מפני היראה, ובין הפרקים אף מפני הכבוד. או אם מותר להפסיק בכל מילי. והשיב, גדלה זה תלוי במחלוקת הר"ף (שבת יא, ב מדפי הר"ף) והרמב"ם (ברכות יא, טז. מגילה ג, ז) ורבינו תם (ברכות יד, א תוד"ה ימים. סוכה מד, ב תוד"ה כאן), דפליגי בימים שאין גומרין את הלל, אם לברך או לא, הובאה בבית יוסף (א"ח תכב). שרבינו יונה (ברכות ז, ב מדפי הר"ף) הביא ראייה לדעת הסוברים דמברכין עליו, מדאמרין (ברכות יד, א) ימים שאין היחיד גומר את הלל אפילו באמצע הפרק פוסק מפני היראה ומפני הכבוד, ולא לשיחה אחרת.⁴ משמע שהיחיד מברך עליו, דאם איתא שאינו אלא קריאה בעלמא למה לא יפסיק לכל דבר. ולדעת דסברי דאינו מברך, צריכין אנו לומר הא דאמר הכא שאינו פוסק לשיחה בעלמא, לא מפני שמברך עליו, אלא אף על פי שלא בירך עליו, כיון שהתחיל בשבחו של מקום אין לו להפסיק בשיחה בטילה עכ"ל. א"כ לדעת זו אין לו להפסיק בשיחה בעלמא, ועכ"פ היה מותר לשאול מפני הכבוד. ולדעת ר"ת דסבר דמברכין אהלל, שמע מיניה דסבירא ליה דאי לא היו מברכין היה מותר להפסיק אפילו בשיחה בעלמא. ואף דאנן נהיגין כרבינו תם, כאן ראוי להחמיר שלא להפסיק בשיחה בטילה, אבל מותר להפסיק אפילו מפני הכבוד. והובא בחי' רעק"א (א"ח סו, א). ובשערי תשובה הביאו וסיים: ונראה להחמיר להפסיק אף מפני הכבוד. ונראה דלכתחלה אין להפסיק בשהיות ג"כ, (עיין סה, א). - לדעת הפנים מאירות, כשקורא בלא ברכה מותר להפסיק, אך אין ראוי להפסיק בשיחה בטילה.

הקורא בלא ברכות כדי לצאת אסור להפסיק

אולם הביאור הלכה (סו, ה"ד ואלו), כתב: ועיינתי [בפנים מאירות] שם, ומוכח מראיתו שהביא שם מהלל בימים שאין גומרין אותה, דמיירי דוקא בקריאת שמע שקרא פעם שניה, כמו שנהיגין לקרות בתפילין דרבינו תם, דאינו יוצא בה מצות עשה של קריאת שמע, ורק קורא אותה כדי לקרות שמע בתפילין. אבל אם אחד קורא קריאת שמע אפילו בלי ברכות לצאת בה ידי קריאה, כי ירא שיעבור הזמן, אסור להפסיק באמצע הפרק מדינא, כמו בשאר קריאת שמע. והא דאיתא (רמ"א מו, ט) וטוב לומר בשחרית שמע ישראל וכו'. התם הוא אומר רק לרווחא דמילתא. אבל אם בפירוש מתכוין לצאת בזה, אין הכי נמי דאסור להפסיק באמצע הפרק. וכעין זה כתב הפמ"ג ג"כ בסוף סימן זה. אך לענין בין הפרקים יש לעיין בזה, דאפשר דהברכה קושרת אותם יחדיו ובלתה מותר בכל גווניו. ומדברי הרשב"א ריש פ"ב משמע לכאורה דגם בזה שייך דין בין הפרקים, כי מוכח שם דשייך בזה דין שהה כדי לגמור כולה חוזר לראש, עיין שם.

ובמנחת פתים (למהר"ם אריק, א"ח סו, א) הביא שבקורא קריאת שמע בלא ברכות כדי לצאת ידי חובתו, כתב הר"ן (סוכה פ"ד, כב, א מדפי הר"ף ד"ה איתמר) בויכוחו עם רבינו תם הנזכר לעיל, בעניין ברכה על הלל בראש חודש, שאף

שאינו מברכין לקרות את שמע, אעפ"כ אסור להפסיק בה אלא מפני היראה ומפני הכבוד. ואפילו קורא אותה לצאת בה קודם ברכותיה, גם כן אינו מפסיק רק מפני היראה והכבוד. וכדעת רבינו יונה הנ"ל. וברא"ש (ברכות פ"ב, ה) משמע דבכהאי גוונא מותר להפסיק בכל ענין.

הפסק בין תפילין של יד לראש בתפילין דרבינו תם

ובתבואות שור בבכור שור (סוטה מד, ב) כתב, דהמניח תפילין דרבינו תם בלא ברכה לא יפסיק בין הנחה דיד לשל ראש. על פי מה שכתב התרומת הדשן (פסקי מהר"א, קז) שלדעת הסמ"ק דיש להניח תפילין בחול המועד בלא ברכה, מ"מ לא יסיח בין תפילה לתפילה, דאיסור ההפסק לאו משום ברכה הוא. ואם כן הוא הדין בתפילין דר"ת, שמניחים משום ספיקא, דלמא העיקר כן, א"כ קרינן בהו סח בין תפילה לתפילה כו', וזה פשוט. והביאו בשערי תשובה (לד, ג). - דעתו דבתפילין איסור ההפסק אינו משום הברכה, אלא הפסק בין תפילה של יד לתפילה של ראש שחוזר עליו מעורכי המלחמה (סוטה מד, ב).

להפסיק בקריאת שמע של ערבית מוקדמת

בשו"ת יביע אומר (ו, א"ח ט) דימה לנידון הפנים מאירות שמתיר להפסיק בקריאת שמע דר"ת, את הקורא קריאת שמע של תפילת ערבית סמוך לשקיעה, כמנהג הספרדים שמתפללים מנחה וערבית ביחד מבעוד יום מפלג המנחה ומעלה, ואין יוצאים בה ידי חובת קריאת שמע, שמותר להם להפסיק לקדיש ולקדושה אפי' באמצע פסוק שמע ישראל. ואפילו היתה קריאת שמע זו לאחר שקיעת החמה בבין השמשות שהוא ספק לילה, כיון שדעתו לחזור ולקרות בקריאת שמע כדין לאחר צאת הכוכבים, הוי ליה כמתכוין שלא לצאת אלא בקריאת שמע שלאחר מכן.

יצא בקריאת שמע לפני שחרית מפסיק בקריאת שמע שבתפילה
והוסיף, דהוא הדין בקרא קריאת שמע לפני התפילה בשחרית לצאת ידי חובה, בטרם יעבור זמנה, ואח"כ חוזר לקרותה עם הברכות של יוצר, כמ"ש מרן הש"ע (א, ב), רשאי להפסיק בקריאת שמע השניה אפילו באמצע פסוק ראשון, לשאול מפני הכבוד ולהשיב שלום לכל אדם, ולענות קדיש וקדושה, שהרי אינו אלא כקורא בתורה, וכאילו נמצא עדיין בבין הפרקים. וכמו שכתב המהרש"ם בדעת תורה (סו, א ד"ה ונ"ל), שאותם שקוראים קריאת שמע בבוקר לצאת ידי חובה, וחוזרים וקוראים קריאת שמע עם הברכות, דינה כדין בין הפרקים גם באמצע הפרק⁵, שכיון שכבר יצא ידי חובה מקודם אין כאן דין אמצע הפרק, ע"ש. ופשוט שה"ה שמותר להפסיק לקוק"ד אפי' באמצע פסוק שמע ישראל ובשכמל"ו.

להפסיק בין שמע לברוך שם

והביא היביע אומר (שם, ב) את דברי הבית יוסף הנ"ל שכתב על דברי המצאתי כתוב הנ"ל, שבאמצע פסוק שמע ישראל אין להפסיק כלל, שאין דבר גדול קבלת מלכות שמים, ע"כ. דהוא הדין לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שגם הוא מכלל הייחוד, ומטעם זה אין להפסיק בין פסוק שמע ישראל לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, עכ"ל מרן הבית יוסף. שהרמ"ע מפאנו באלפסי זוטא (רפ"ב דברכות) כתב, ומסתברא לן דבקבלת עול מלכות שמים הכי נמי שאין לפסוק באמצע פסוק ראשון כלל, ולא באמצע בשכמל"ו, אבל בין שני פסוקים אלו דינו כאמצע הפרק. עכ"ל. ולדעתו עונה

3. ונראה שהיה לעיני הבית יוסף עותק של ספרי הרמב"ם 'המוגהים מיישיבות מצרים וצפת' [=ישיבות ר' בצלאל אשכנזי], שכידוע הועתקו בגליונותיהם עשרות רבות של קטעים מספר הבתים, לעיתים בלי ציון מקור, ולכן לא נקב בשם מי המצאתי כתוב.

4. סיום לשון רבינו יונה הנ"ל, "...פוסק מפני היראה ומפני הכבוד, ולא לשיחה אחרת, אינו בנוסח הגמרא שלפנינו, אלא אפילו באמצע פרק פוסק, ותו לא. ולכאורה הוא דיוק שדייק רבינו יונה ממה שאמרו רק שמשיב מפני הכבוד, ולא אמרו מפסיק. אבל ממה שסיים רבינו יונה 'זמא דאמר הכא שאינו פוסק לשיחה בעלמא, לא מפני שמברך עליו היחיד, אלא אף על פי שלא בירך עליו, כיון שהתחיל בשבחו של מקום אין לו להפסיק בשיחה בטילה', משמע שכן היתה גירסתו.

5. ומה שהביא המהרש"ם אסמכתא ורמז בקרא לדין איסור הפסק בין הפרקים, מרש"י (עובדיה א, יד), ואל תעמוד על הפרק וגו', מכאן שאסור להפסיק בקריאת שמע בין פרק לפרק, עכ"ל רש"י שם, בשם הגדה [צ"ל הגיה] דר"ע - כבר העיר ר"ח ליברמן ז"ל באהל רח"ל (ח"א, עמ' 310), שהוא תמוה שהוא נגד פסק ההלכה בשו"ע, כמובא בפתיחת דבריו כאן. [אם כי ניתן לדחוק שכוונתו להפסיק בדברים סתם, ולא בשאלת שלום. אלא שהפסקה בדברים אסורה גם בפסוקי דמורה, ולא רק בקריאת שמע וברכותיה]. והאריך שהגהות אלו שורבבו לדברי רש"י החל ממהדורת נ"ך 'אגודת שמואל' עם 'המגיד' [=תרגום עברי טייטש] זעיר (אמשטרדם תנ"ט), ומכילים ליקוטים מכתבי יד לא ידועים [שלא מצוי זכר מהם עד ימינו], ובהם 'הגהות דרבי עובדיה הנביא'. ועד מהדורות נ"ך בני תקופתנו, ואף בחומשים 'מקראות גדולות' עם רש"י על ההפטרות. והעתיק מדברי המדפיס במהדורת זולצברן (תק"ף), שמספר: חזות קשה הוגד לי מפי חכמים ונבונים יודעי דת ודין, שיש בלבם עלי על אשר מלאני לבי להדפיס הליקוטים בלי שאלת חכמי הדור, ובאמת אמרו טעמם ונימוקם עמם, כי אותם הליקוטים אין להם על מה שיסמוכו, והמחבר לא הי' בר סמכא, ועתיד ליתן את הדין שעירב דברים של חול בקודש תוך פרש"י ז"ל, והוראה סובר שאותם הדברים ג"כ מפרש"י ז"ל, ויתלה בו בוקי סריק ח"ו, פה קדוש יאמר דבר זה. וכו' וכו'. - ושם (ח"ג עמ' 616) הובא מ"ש הגר"א מרגליות ב"שם אפרים" לנ"ך (שופטים כ, מה), שכתב: באמת יש להסיר הג"ה מן הספרים, וכן שאר הג"ה שנדפסו בדפוס תנ"ך קטן עם הג"ה דר"ע, שיש שם דברים רבים בדיוין מלב, משמועות ושיחות בעלי שמועות, ושירי ליה מריה למי שערבב שמועות אלו בתוך דברי רש"י, ואי אישר חילי אבטלני, לבלתי היות שם ערוב חול בקודש. ידידי הר"א נוסבובי שליט"א ליקט והדיר בגליונות 'עלים לתרופה' הגהות מעניינות אלו והאריך בעניינם, ואכמ"ל.

קדיש וקדושה בין פסוק שמע לברוך שם. והמחזיק ברכה (סו, ב) הביא דברי הרמ"ע בסתם. אבל בעבודת הקודש קשר גודל (יא, טז) אחר שהביא ד' הרמ"ע, כתב, ונראה להחמיר גם בין פסוק שמע לבשכמל"ו כמו בפסוק ראשון, ע"כ. ולא הזכיר שכן דעת הבית יוסף. ותמה היביע אומר גם על הגר"ח פלאגי בס' כף החיים (יח, ט) שכ', בפסוק שמע וברוך שם אין להפסיק לקדיש וקדושה, ואפילו בין שמע לברוך שם יזהר שלא יביא עצמו לידי הפסקה, הגם דמן הדין מותר לענות ביניהם, ע"כ. ותמוה, היאך כתב דמן הדין מותר להפסיק ביניהם, והרי הבית יוסף כתב שנראה לו דאסור להפסיק ביניהם. עוד העיר על הביאור הלכה (סו, א ד"ה שלא יפסיק), שנסתפק איך יהיה הדין לענות איש"ר בין פסוק שמע לבשכמל"ו, ומדלא חילקו הפוסקים, משמע שלא יענה. וכן משמע קצת ברמזי הטור סימן זה. וצע"ג למעשה. ע"כ. שלפי מ"ש הב"ש שה"ה בין פסוק שמע לברוך שלא יפסיק לשאלת שלום, ה"ה לעניית איש"ר. ודברי הזהו"ק מסייעים לזה דכולהו מתחברן כחדא וכו'. וציין עוד לס' אשל אברהם (בוטשאטש, ריש סו) שכ' לא נתפרש מה הדין בין פסוק שמע לברוך, וצייד אח"כ שאין להפסיק דהו"ל כמו באמצע פסוק ראשון. ע"ש. ולא הזכירו שהב"ש כתב כן להדיא. - ונראה שכיון שברמזי הטור להבית יוסף, שציין אליהם הביאור הלכה, כתב הבית יוסף: 'באמצע פסוק שמע ישראל אין להפסיק כלל, וכן בברוך שם כמל"ו, ובין שמע לברוך שם כמל"ו. כלל בקיצורו מה שכתב בבית יוסף בהקדים 'ונראה לי, ואילו בשו"ע (סו, א) כתב 'חוץ מפסוק שמע ישראל ובשכמל"ו שלא יפסיק בהם כלל, והשמיט הסיפא 'ובין שמע לברוך שם כמל"ו, הבינו כל הנ"ל, שחזר בו מהשוואה זו.

דעת השו"ע דבין שמע לברוך הוא אמצע פרק ואין מפסיקין

וראיתי בשו"ת מהר"ץ דושינסקי (א, ה) שהביא בשם חתן דודו הגאון רבי יעקב פראגר ז"ל בעל שו"ת שאילת יעקב, כדברינו שהבית יוסף חזר בו במה ש[לא] כתב בשו"ע. והמהר"ץ השיבו, לא ראיתי שום חזרה, שהביא בבית יוסף ה'מצא כתוב' שבפסוק ראשון אין להפסיק מפני היראה, וכתב על זה 'והוא הדין בברוך שם כבוד מלכותו'. וכו' הוא גם בשו"ע, לפי מה שסובר (סו, יד) שצריך להפסיק מעט בין לעולם ועד לואהבת, כדי להפסיק בין קבלת מלכות שמים לשאר מצוות, הרי שדעתו דאין צריך להפסיק כלל בין אחד לברוך, שלא כדעת הרמ"א שם בשם אבודרהם שיש להפסיק מעט בין אחד לברוך, כי עיקר קבלת מלכות שמים הוא פסוק ראשון. ואפילו לדעת הרמ"א היינו לחומרא, ולא לקולא. ונראה דמה שכתב הבית יוסף בס' סו שמזה הטעם אין להפסיק בין פסוק שמע לבשכ"מ, כוונתו למה שהביא בס' סא דאין להפסיק מפני שהכל הוי קבלת מלכות שמים. ומזה הטעם באמת גם לענין להפסיק מפני היראה לא הוי כבין הפרקים, ולכן לא הביא בשו"ע כלל את זה. כיון דעיקר מה שכתב דברוך שם"מ הוא כקריאת שמע, הוא על פי שיטתו בס' סא. וממילא הוא כמו באמצע שמע. וכן הביא בשערי תשובה (סו, יא) בשם המחזיק ברכה שהוא כאמצע הפרק.

הדעות שברוך שם דינו כפסוק ראשון

וביביע אומר (שם, ב) הביא יסוד מדברי חז"ל שגם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דינו כפסוק ראשון. כמבואר בתוס' (ברכות יג, ב ד"ה על לבבך), שכתבו, וכן הלכה שהמהלך בדרך מצוה לעמוד בפסוק ראשון, דבעינן כונה בפסוק ראשון לבד, וכן איתא במדרש תנחומא (ר"פ לך לך) רב יהודה בשם שמואל אמר, אסור לקבל עליו עול מלכות שמים כשהוא מהלך, אלא יעמוד ויקרא, וכשיגיע לואהבת ילך לדרכו. עכ"ל. ומבואר דבשכמל"ו נכלל עם הפסוק הראשון לענין כונה, ואינו רשאי להמשיך ללכת לדרכו רק כשיגיע לואהבת. וכ"כ הלבוש (סו, ה) וז"ל: 'ונ"ל שפסוק ראשון שנזכר בכל הענין הנ"ל כגון כוונה וכיו"ב, גם בשכמל"ו שהוא בכלל קבלת עומ"ש יש לו דין פסוק ראשון. ע"כ. וכ"כ המג"א וא"ר והגר"ז ושאר אחרונים. והמג"א (ס"א ס"ק יא) הביא מ"ש השה"ג והב"ח שאם לא אמר בשכמל"ו אין מחזירין אותו, וסיים המגן אברהם שהלבוש כתב שאפילו אמרו ולא כיון בו צריך לחזור. וכן מוכח בר"ס ס"ו. (ר"ל שהשוה שם דין בשכמל"ו לשמע ישראל לענין הפסקה. מחה"ש). ע"כ. וכן פסק החיד"א בעבודת הקודש (קשר גודל יא, טו) שאם לא אמר

בשכמל"ו ככוונה צריך לחזור. וכ"כ בשלמי צבור (דף צה, ד). ובכף החיים פלאגי (יד, ל). והובאו להלכה בכף החיים למהר"י סופר (ס"א ס"ק מה).

הסובר שכל הפרשת שמע מן התורה

השאגת אריה (ב, ד"ה ומה שנ"ל בזה), הביא ראייה דכל פרשת שמע מן התורה, ופרשת והיה אם שמוע היא מדרבנן, מברכות (יד, א) דאמרינן קל וחומר, קריאת שמע דאורייתא פוסק, הלל ומגילה לא כל שכן. והרי בפסוק שמע ישראל אינו רשאי להפסיק כלל, וכמ"ש הב"י (סו). וטעמא דמסתבר הוא, שאין לך דבר גדול קבלת עול מלכות שמים, והוא קל וחומר מתפלה, דתנן אפי' מלך ישראל שואל בשלומו לא ישיבנו. וכן פסק בשו"ע (סו, א) שבפסוק שמע ישראל ובשכמל"ו לא יפסיק כלל. וא"כ על כרחך דמה שאמרו קריאת שמע דאורייתא פוסק, היינו בשאר הפרשה, שפרשה ראשונה דקריאת שמע מן התורה.

הסובר שלרשב"א פוסק אף בפסוק ראשון

בישועות יעקב (סו, ב) כתב דמה שהביא הב"י בשם מצאתי כתוב שפסוק ראשון חמיר טפי לענין הפסקה, אין הדבר מוסכם, כי דעת הרשב"א (שו"ת א, שכ) שרק פסוק ראשון דקריאת שמע הוא מדאורייתא, והשאר מדרבנן. וכן דעת הרמב"ן (מלחמות ראש השנה, ספ"ג), והח"נון (תכ), ובברכות (יד) שאלו אביעא להו מהו שיפסיק בהלל ובמגילה, אי אמרינן קל וחומר, השתא קריאת שמע דאורייתא פוסק, הלל ומגילה דרבנן לא כל שכן, או דילמא פרסומי ניסא עדיף. ואם איתא דבפסוק ראשון דקריאת שמע אינו פוסק, הרי להרשב"א אזל ליה קל וחומר, אלא ודאי דסבירא ליה שאף בפסוק ראשון פוסק, ועל כרחך שהמצאתי כתוב שבב"י חולק על הרשב"א. עכ"ד.

הסובר שאף לרשב"א אין פוסק בפסוק ראשון

אבל ביביע אומר (שם, ג) דחה, דיש לומר אליבא דמאן דאמר דרך פסוק שמע הוא מדאורייתא, שכוונת הגמ' קריאת שמע שעיקרו מן התורה, ובכל זאת פוסק אפילו בפרשה ראשונה שבה, הלל ומגילה שעיקרם מדרבנן לא כל שכן. והוכיח זאת, דהא הבית יוסף עצמו כתב (סו, בסופו) מתוך מה שנתבאר בס' זה יש ללמוד דפסוק ראשון דקריאת שמע בלבד מן התורה, והשאר מדרבנן. ע"ש. וכן ייחס הפרי חדש (ס"ו יז) שדעת הבית יוסף שפסוק ראשון מן התורה והשאר מדרבנן. ע"ש. ואם איתא לדברי הישועות יעקב ולדברי השאגת אריה, דברי הבית יוסף סותרים זה את זה, כי מה יענה להיא דברכות (יד, א) קריאת שמע דאורייתא פוסק. והוא עצמו סובר דפסוק ראשון שהוא לבדו מן התורה אינו פוסק, ועל כרחך צ"ל שכוונת הגמ' שעיקר מצות קריאת שמע מן התורה, משא"כ הלל ומגילה כל עיקרם אינם אלא מדרבנן, וכנ"ל. ואם כן יש לומר גם לדעת הרשב"א בפסוק ראשון אינו פוסק.

הסוברים שברוך שם חמור כשמע ומ"מ מותר להפסיק ביניהם

כתב הלבוש (סו, ה), ונראה לי שפסוק ראשון שהוזכר בכל זה הענין, כולל ג"כ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהוא גם כן בכלל קבלת עול מלכות שמים, ויש לו כל דין פסוק ראשון לענין זה. ובאליה רבה (סו, ט) כתב, ונ"ל ראייה ממדרש תנחומא שם [בלך לך] שכתב דמואהבת ואילך יכול לילך. וכ"כ בתשב"ץ (קטן, רמא). אלמא דדין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כדין פסוק ראשון. וכן משמע בריש ס"ו ס"ו. אך מצאתי ברוקח (שכ) שכתב, וכשיגיע לברוך שם ואהבת יהלך ע"כ, וצ"ע. ובשו"ת מהר"ץ דושינסקי (הנ"ל) כתב שהרוקח לשיטתו, שכ' בב"י (סו) בשמו, שצריך להפסיק בין תיבת אחד לתיבת ברוך שם. וע"כ דס"ל דלא הוי מעיקר קבלת עול מלכות שמים, ומשום הכי י"ל דלא חמיר כפסוק ראשון. ע"ש. וביביע אומר (שם, ג) דחה, שבסידור רב עמרם גאון השלם (קג, א) כתב ג"כ כדברי הרוקח שצריך להפסיק בין אחד לברוך, והביא דברי הירושלמי (ספ"ד דפסחים) שמבואר כן לחד מאן דאמר, ע"ש. וכן הוא בתוס' (מנחות עא, א ד"ה וכוורין). ומ"מ עדיין י"ל שההפסקה היא בין פסוק ראשון שאמרו משה בתורה, לברוך שם שיסודו ע"פ יעקב אבינו. ולעולם יש בו חומר פסוק ראשון. והביא שבס' תורת חיים (סופר, סג, ו) הסביר ג"כ דהרוקח דאזיל לשיטתו שצריך להפסיק בין אחד

בתוס' ברכות (טז, א ד"ה הא בפרק ראשון) כתבו דלאו דוקא נקט פרק ראשון, דהיינו אליבא דרבא, ורבא אמר לעיל (ב, x) פסוק ראשון לבד, והכי הלכתי. ובשערי זהר (מרגליות, שם) צ"יין שבוהר (פנחס רבה, א) ובעוד מקומות נקטו ארבע פרשיין דקריאת שמע, שפסוק שמע ישראל נחשב לפרשה בפני עצמה, ואם כן לשיטת הזהר יכולין להפסיק בין שמע לואהבת. ואכמ"ל בזה.

לברוך, וביאר הבית יוסף דהיינו טעמא משום דס"ל שאינו כ"כ קבלת עול מלכות שמים כפסוק ראשון, ע"ש. וזה כדברי המהרי"ץ דושינסקי הנ"ל. והביא היביע אומר סיוע להלבוש ומג"א שמשווים כוונת בשכמל"ו לפסוק ראשון דקריאת שמע, מדברי הזוהר ה' בפרשת תרומה (קלט, ב): בשעתא דישראל מיחדי יחודא בהאי קרא, ברזא דכ"ה אתון, דאינון שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דאינון כ"ד אתון, ויכוין כל חד בהו, כולהו אתון מתחברן כחדא, וסלקין בחבורא חדא מ"ט תרעין, ברזא דיובלא. וכדין אתפתחו תרעין, וחשיב קב"ה לההוא בר נש כאילו קיים אורייתא כולה, דאתיא במ"ט פנים. ועל דא אצטריך לכוונא לבא ורעותא

זיוו ההיכל - פקודת משה

ממזרן רבינו הגה"צ גאב"ד נזה אחיעזר זצ"ל

ובעין בחינה זו מובא בספח"ק **עבודת ישראל** להמגיד הקדוש מקאזניץ, **ובני יששכר**, בשם **המגיד הגדול ממעזריטש**, לפרש מש"כ במגילת איכה, כל רודפיה השיגוה בין המצרים, כי כאשר המלך נמצא בביתו ובארמון המלכות שלו אי אפשר להגיע אל המלך אלא ע"י בקשת ראיון וביקורת השרים שומרי משמרת המלך, ואלה מגבילים את הראיון אצל המלך לשעה מסויימת ובתנאים מסויימים כידוע, אולם כאשר המלך יוצא מארמונו ונמצא בדרכים עובר ממקום למקום ולן בפונדקאות ואכסניות, כל אחד יכול להגיע ולראות את המלך, כך כביכול כאשר השכינה הקדושה יצאה לגלות יחד עם בני ישראל בבחי' עמו אנכי בצרה, יכול כל אחד להתקרב אל השכינה ולשהות במחיצתה, וז"ש כל רודפיה השיגוה בין המצרים, עכדה"ק.

ו"ל שזה כעין הבחינה הנ"ל, שכאשר בית המקדש היה על מכונן והיה מקום מיוחד להשראת השכינה ששם שרתה בבחי' הוי', קשה היה לכל אחד להגיע אל ארמון המלך ולשהות במחיצת קדשו, אבל כאשר בעוה"ר גלתה יהודה מעוני ומדת הדין שורה בבחי' שם אלקים, הרי זה כמו שהמלך עובר ממקום למקום ולן בפונדקאות ובדרכים בחי' צמצום, כל אחד שרוצה להתקרב אל השכינה הקדושה ולומר אלקנו אלקים שלנו יכול כל אחד להגיע לזה וכנ"ל.

ובזה יל"פ בהפסטר פרשתנו, נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, שהנביא מנחם את בני", שאם אמנם יצאנו לגולה ומדת הדין שורה ח"ו, בכל זאת יש לנו להתנחם כי על ידי זה יאמר אלקיכם, ע"י הצמצום יכול כל אחד להתקרב אל השי"ת ולומר אלקינו, שהוא שלנו וכל מי שרוצה יכול לשהות במחיצת כבודו ית"ש, ודו"ק.

וזה גם הענין שהתפלל משה רבנו ע"ה רבן של ישראל, אשר העתיר תפלה על הדורות השפלים בדרא בתרייתא, ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר הוי' אלקי'ם, שבני ישראל ידעו לנצל את הצמצום לטובה ולברכה, ולהתקרב אל השכינה בבחי' אלקים שלנו אלקינו, ועי"ז נזכה שיהי' הוי' אלקי'ם שגם מדת הרחמים שם הוי"ה יהי' בבחי' אלקים, וכל אחד יורה באצבע הנה אלקינו זה ה' נגילה ונשמחה בישועתו, בהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א ברחמים רבים אכי"ר.

ואולי יל"פ עד"ז גם הפסוק, מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה. ידידוע שגם השם י"ה משם הוי' מורה על דינים, בבחי' מדת אלקים, וע"כ זה מורה על צמצום, ואז יכולים אנו לומר אלקים שלנו, כי ע"י הצמצום של ההארה יכול לחלו ולשרות ולצמצם שכונתו גם עלינו, על כן אם קראתי י"ה מן המיצר, היינו שאנחנו רודפים ורצים אחרי השכינה בבחי' כל רודפיה השיגוה בין המצרים, עי"ז אנו זוכים, עננו במרחב י"ה, שיהי' ה' אלקינו, שגם שם הוי"ה ישרה עלינו ברחמים גדולים אמן.

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר ה' אלוקים וגו'. בספה"ק מפרשים, שמשנה רבע"ה התחנן וערך תפילה על בני"י בדורות העתידים, כאשר יגיעו ימים אשר אין חפץ בהם. וזהו בעת ההוא, ועל העתים והזמנים הללו התפלל רבן של ישראל, עיי"ש. ועפ"י דרכם בקודש נלע"ד ג"כ לפרש מה שהתפלל בעת ההוא לאמר ה"א, בהקדם מה שכתב **בלקוטי תורה** (לבעל התניא ז"ע) בפ' נצבים (דף נ"ג ע"ג), וזה לשון קדשו שם בסוף העמוד במוסגר, ועד"ו יתפרש הטעם שאומרים על שם אלקים אלקינו משא"כ בכל השמות, והתירוצ כי פי' אלקינו היינו שלנו, שיומשך בבחינת גילוי ממש לנו, וזה דייקא על ידי שם אלקים שהוא בחינת גבורות כו', אמר לפני הסתלקותו שכך חלם לו בחלום אז, ואמר שהתירוצ פשוט והקושיא טוב כו', עכל"ק. ועיין **באור התורה** לאדמו"ר הצ"צ מליובאוויטש (בפ' וארא ע' ר"ג) באריכות מזה, שמפרש בזה הפסוק והייתי לכם לאלקים דוקא שם זה, כי הוא בנטיית אלקינו, עיין שם שמסביר הענין. ובספר **מגדל עז** (ערך חזיונות ע' תע"א) מביא העתק כתב היד שנמצא בכ"י 640 שם מועתק הענין בבהירות, ואעתיק דבריו כאן להבנת הענין, וז"ל, בחלום אדבר בו, טוב טעם ודעת על מה ששם אלקים אנו סומכים עליו, באמרינו אלקינו שפירושו אלקים שלנו, והיינו על שם אלקים שעליו אנו אומרים שהוא שלנו, ולמה אין אנו אומרים כן באיזה לשון על שם הוי' שיהי' נשמע ג"כ הוי' שלנו כו' אלא אומרים הוי' סתם כו'. והתירוצ פשוט, כי אלקינו שלנו משמע, היינו ששם זה שהוא בחי' צמצום דהיינו לאחר שנתצמצם הארת האלקות, ואז יכול לחול ולשרות ולצמצם שכונתו עלינו, משא"כ משם הוי' שהוא עצמיות אלקותו ית', עדיין א"א לצמצם אורו עלינו עד שיקרא הוי' שלנו דוקא וד"ל. ובכותרת המאמר נאמר, קושיא זו והתירוצ הוא מחלום שחלם לו לרבנו הזקן נ"ע בכפר פייענע שלפני הסתלקותו, ושבח מאד את הקושיא ואמר שהתירוצ פשוט. עכ"ל.

ובזה יל"פ הפסוק וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. שפתח בשם אלקים מדת הדין וסיים בשם הוי' רחמים, והכוונה שכאשר ראה משה רבנו ע"ה שמידת הדין שורה ח"ו בישראל בגלות מצרים, אמר משה שגם זה לטובה, כי ע"י ששורה מדת הדין שזה צמצום, א"כ אנו יכולים לקרא להקב"ה בשם אלקינו אלקים שלנו וכן"ל, וממילא זה כבר רחמים, כי אם השי"ת הוא אלקים שלנו לא יעזבנו ולא יטשנו כי לא יטוש ה' את עמו, ודו"ק היטב.

מזל טבת ונדרת יאה

הננו בזאת לשגר ברכותינו המאליפות למע"כ ידידינו היקרים
מחשובי מתפללי בית מדרשנו

הרה"ח ר' פתחיה רוט שליט"א

ולחמיו הרה"ח ר' אליקים רוט שליט"א

לרגל שמחת נישואי הבן-הנכד החתן שמעון שי' במז"ט ובשעתו"מ

יהי רצון שיזכה לראות מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת
דקדושה מתור בריות גופא ונהורא מעליא, אכי"ר.

מערכת "נוה ההיכל"

תפללי ביהמ"ד

פתרון החידה השבועית (דברים) =

במרשתתנו אצל סיחון כתוב (ב, לב-לד) "וַיֵּצֵא סִיחֹן... וַיַּחֲרֹם... הַנְּשִׁים הַהֵן" וְהַנְּשִׁים עִם הָאוֹת ו', ואילו גבי עוג, בהמשך הפסוקים (ג, ו) "וַיַּחֲרֹם... הַנְּשִׁים הַהֵן" וְהַנְּשִׁים וְהָאוֹת ו'. האות ו' היא המשותפת בין המילים סיחון ועוג. © כל הזכויות שמורות למחבר

חידה לפרשת השבוע

את המשותף לסיחון ולעוג
קיבלו הנשים של סיחון
ולא של עוג.